

Պատարագարարցիք ղեկավար են ուղղակի խմբագրություններ հետևելու հասցեով. Եւ քաղ. լազուր «*Megh Aghastan*», օր
Tiflis, կամ *Rédaction de «Megh» Haïastani*, à Tiflis
 (Caucase).

Հայտնաբերում իրենք ընդունվում են հայերեն եւ օտար լեզուներով:

З У Э Л У С Л Н Т

№ 24 ԳՄԱՆԵՒԶՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 24

ԹԻՖԼԻՑ, 25 ՓԵՏՐՈՎ ԱՐԻ 1881 թ.

Առհասարակ թիֆլիսի քաղաքային դռնայի նկատերը այս վերջին չորս հինգ շաբաթ է, որ առանձնապես հետաքրքրական դարձան չնորհիւ իրատառու պ. Նիկ. Զուբալովի Պ. Զուբալովը, որ-

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

14/26 *մեղադրված*.

(Թոփապետեթիւն Վեդդե Հայաստանի) քաղաքի)

Բարերարացման խնդիր. Կօչէն եւ Հայ-
ֆէշա. Անիշխանութիւնն ողին աղիւն
ներքին կառավարութիւնն միջ. եւ յ-
կ եւ կան ո՞ր ա յ ա ն ու ղ եւ ա ն ուր-
քը. ճանկարան կառավարութիւնն աղա-
ւանդութիւնը. Գրովաճառ. Գափափան.
Լաւարան եւ Նորաստեղծեակ շէնոր.
Օրացոյցը եւ Հայաստան. Շէշե Ուսէյ-
տուլաւ. Սրբայան դարձարարը եւ Սա-
յա փայա.

Կարծեմ թէ վեց մեծ տեղութիւնաց
դեպքայնաց տեղեկագիրքն «Վեղուր» ըն-
կերթոցոյ հիմա կարգադաճ, և կայե-
ւոր նշխարն վրայ լրեցնել խորհրդածու-
թիւնքն ըրած են։ Բայց չգիտեմ, ինչ
ստորձանիքի ո՞հայեւ դրած են տաճկա-
կան կառավարութեան զգկատնիւթիւնը
և ի ինչ բարեւորութեամբ մուծանիւր, ո-
րուն սղորունքն յայտնի կը սանտուր
թէ ձին սովորութիւնք ինչպիսի որ վառ-
թար լինին նշանախնց մի անուցոյն հե-
ռաւարաւ կամք չունի, և միայն ժա-
մանակ վատնելու փափագ ունի և մու-
լիւրտ փոխն իննդր որ իւր քաղաքա-
ւորութեան հիմն հրաձ են։

Կօյնէ կեակ քաղաքս, քանի մը օր
կըրքը հառու հակ շաղկիւտ. երկուքը
միաբան պիտի գործեն կըսուի, և իրենց
մեկուրթեանց ազդեցութիւնը համաձայն
պիտի գործադրեն, խաղաղութիւնը պահ-
պանուող համար ի միջ տաճկաց և յու-
լանի:

Նոյնպէս նոյա քաղաքագիտութիւն

քան յշումները, այս վերջին
քառամեակին առաջին տն-
գամ իրաւասու ընտրուեցաւ
սկզբում շատ էր յաճութում
նստերին, ընտրուեցաւ քանի
մի մասնաժողովների անդամ,
այնուհետեւ քուէարկեցաւ քա-
ղաքագլխի պաշտօնի համար,
բայց անյաջողութիւն առա-
նալով, հեռացաւ գործունէ-
ութիւնից: Քոնէ՛ մենք էլ չը
գտանք նորա անունը տեղա-
կան ամենօրեայ լրագիրնե-
րում, որ նորից աչքէ անց-
րինք: Անցաւ երկու տարի և

տեղեկությունն ունենցող մարդիկ կը վճարե-
րանքագրեն թէ հայաբնակ երկիրներու
բարեկեցութեանը համար տանն ջանք ի
գործը պիտի դնեն, և Նյուխատուն հնա
մարտիկներ տակաւնող մարդիկ կ'ապահովեն
թէ ինք կրկնը մտադած չէ հայկական
կեցութեանը թրջութիւնը հասնելու զառնայ
տեսնելու ամառը մէջ՝ իւր պաշտօնը
համարաւորելով, ինչպէս Պօլսոն միկնած
հայաբնակ երեւելի քաղաքը յայտնած էր
հնդկաստան դառնալու, քան թէ ապե-
նակտ աշխատութեան մը իւր կեանքը
ընդհատուի ուստի շատ քիչ օգուտ կ'ապա-
րենք։

Այս անվերապա վրայ խոսած ժամանակս, գիտեմ թէ կան մարդիկ՝ թէ ձեր ուղծերը և թէ հոռ Պոլիս, որ կ'ընեն «օտաւն» վրայ յոյս դնելն յիմարութիւն է, նորդ իւր վրայ պէտք է յոյս դնէ և չարմ իրաւ Աշտիկս ըստդնելէն Քանի մը հասըս առնած եմ, և իրենց կեանքին վրայս անարտաբան աղիւղութիւնէն առնելու առնէն ճարձ ի դարձ գնելով, վերջապէս այն դատած եմ, որ աշխարհքս անցելուս վրայ հաղիւ թէ մշտ զաղափար մը շնչին, իսկ ներսիային վրայ՝ իրենց ննդ վարքիկ մթնոլորտէն առնելն բան մը չէն դիտար և չեն առնար, իսկ իրենց ամառաւոր կենտր մէջ, իրենց աղղիկս ամար ամենափոքր ծառալսելիւն մը ասած չունին, և երբ բարեշափան կը քաշուին իրենց վարքը և կեանքը աշխարհէն ընդուռած և կոտորվին քարաղած սրտախանութն շատ հնուռ է և Եւ շատ անգամ այնպիսի մարդիկ են նաքա, որ իրենց անձնատիրութեամբ՝ իրենց չարմն մինչև իրենց քանց ամենամեծ վնաս ամ ասածովեանս առիթ մը կըր պահանջի, աղղին շահերուն դէմ մասնաւոր եմ կամ զբարոսութիւն ընկնէն չեն

ալ. Զուբալովը կրկին
հանդէս եկաւ՝ տարեկան նա-
խահաշիւը քննելու ժամանակ
իւր մեղադրական ճառով: Յի-
շեալ մանրամասնութիւնները
յիշելով այստեղ, մենք ամե-
նէին մտադրութիւն չունենք
մեղադրելու ալ. Զուբալովին,
մտադիր չենք քննել նորա
սրբի շարժառիթները, մենք
կ'նայենք նորա վերայ որպէս
մի հասարակական գործակա-
տարի վերայ, որ իւր և իւր
ընկերների գործունէութիւնը
սեպտ. քննութեան է ենթար-

խորհրդի: Միմէս պոպուլիսի անձնանց իրա-
նունքը չի կապ աւետարանին ըստծր կրթի-
նական լիէ Վաղանն ըստինն ծառնուն և
ճիւղաւարակիրա մարդկանն և մատաւրը
կարգանք ալ կարմէ չարմէլ, զնոսա, և
կարգա չարկին մէջ համարկու զանոնք
բարնք ուղղութամ և աչա խառնա:

Աղբը չառա մեծ ճղնաժամբի մէջ է
 լաճկատանի տնէն կողմի, և այդ սկ-
 րեւ յայտնի ճշմարտութիւն մը է որ
 լաճկախան կառավարութիւնան անդիշա-
 ւութիւնան ոգին իւր մէջ նաև կը տրբէ.
 այս պատճառաւ է որ տնէն կողմ ան-
 արգելութիւնը նոր նոր ցտակը կը ծնանի,
 երբ մը չ'ողորմած ուրիշ մը կը բա-
 ւար և յայտնի կը լինի:

Հեռուէն դատողները և մօտէն նաեւ այդոնկարուն մէջ կան մարդիկ որ չեն հետեւներ և չեն լիմանար որ մեր ազգային կառավարութեան կերպարանքին ակն որուն ազգային վարչութեան անուն կը տրուէ անխլամնութեան մը ապր Մէլէի ազդ մը որ ոչ վարձատրուելու կարողութեան ունի և ոչ պատժելու հանմք ըսել թէ իշխանութեան ունի զդ մը ցրուած աշխարհքի մասին կողմ և որուն բազմութիւն կեդրոնը կընայ ամբարտիլ ֆորքը-Միսիայ՝ Հայաստանն և ին իւր անդոր պատրկարքարանաւ արեւելի է իշխանութեան համարիչը Ժառանգի մէ տակից միշտն յիշուն տարի ուսջ այդ պատրկարքարանի, ահաւոր խանութեան մը ուրքին տակ, մի իշխանութեան էր, վառն զի լառնա, գաւառն, աքսոր ունէր, էր իւր զլխոյն լոյնքն Բարձր Կրան աւրաստանադէր կ'ըլարիէր և պատժէր նաեւ կը իշխէր նախկնտակ պատժուած ինչոյն ծանր տակ ինքն ի գործ կը զըւէր: Իսկ հիմա հին օրինաց և լառնա

կում Պ. Զարալայն տասց
թէ 1487 թուականից սկը
սած, երբ Թիֆլիսը ստացա
նոր ինքնօրինական վարչու
թիւն, մինչև այսօրս վար
չութիւնը ոչինչ չէ արել բը
նակցաց կարօտութիւնը թե
թեւացնելու, աղքատներին օգ
նութիւն տալու, թանգութիւ
նը հեռացնելու, փողոցները
գրութիւնը բարեկարգելու համար,
ընդհակառակն՝ երբ հացի թան
գութիւն էր, մենք աշխատե
ցինք Ռուսաստանից բերած

ւոր սովորութիւնաց թւնշալով, այնպիսի իմանալի է հասած այդ պատրիարքական կորուզութիւնը, որ պարզ բարոյական իշխանութիւն մը է, այսինքն աշխիւսնորթիւն, իմ ուղէ կրնայ իրոք խախցել, կրօնապիտեւթիւն մը ամեն անցանք կը քաւէ. այս օր Լազարիսպատ, վարդապետ, քահանայ էր, եկեղեցեւորական օրինաց դէմ անխորհուրեամբ եռանդով գրուեցաւ և դառաւ իսկ հրակեց իւր վրայ, իսկը գլխարկը գլխէն կը հեռէ՝ ուրիշ գաւառութիւն մը կ'ենդուով և կը լինի գործիք օտարին և թշնամի հայրենի եկեղեցւոյն: Այլիք պէտք աչ հաղաթաւօր օրինակներ ցնել իրրեկայտութիւն մեր այս ըսած ճշմարտութեանց:

Նվեր պատկի է՛նանի ազգային վարչու-
նիւնը, գոնէ պէտք էր ունենալ վարձա-
բուրովին, բայց դժբաղդաւար ազգային
էզդոնձ կայ և ոչ հաստատ եկամուտ,
որին բան կամուսը տուբքերէ կը զո-
ւանայ, և աշխարհքիս ամենէն լուսա-
բերակ ազգայ ծանր պարագայներու
վէ տուած կամուսը տուբքերը երբ ի
աշխ աւանուք կը անհնէր որ խա-
տը 1866-ի պատերազմին և Ֆրանսա
1870-ին աչգ կամաւոր տուբքով երկու-
ս միասին 20 միլիւն ֆրանք չի կա-
մարդասն հուանքիւ:

Այս ամե ազգայն օրինակը կրը այլ
ստին յառահառաջուցից է. բայց կայ
ի ժողովուրդ մը յար և նման վիճա-
ւս մեր հայ ազգին, որ այդ կամաւոր
ազգը ժողկեղով և վճարկեղով մեծամեծ
արքի կընէ իւր ցրաւած և խեղած ազ-
նու Աստ ազգը մեկից պէտ հաւածուալ և
խախտեալ հրեից ազգն է, որ Իսրայէլ-
այն Մկրտիկան անուամբ կամաւոր
արքիս ստար մեծ հաւատարմ է ց

կերը աւելորդութեամբ են
վերցնում, մենք քաղաքի հը-
րապարակների վերայ խա-
նութիւնը ենք շինում և նրա-
նով մասնաւոր կալուածատէ-
րերին մըսա ենք պատճառում
Հալապարի թաղում գեանա-
հարկ ենք պահանջում քո-
ղաքացիներից, իրոնց սեպհա-
կան կալուածների համար,
մեզ նրանց սեպհականելով և
այլն և այլն:

Պ. Զուբալովին պատաս-
խանեցին պպ. Աբգար Յով-
հաննիսեանը, Ստեփան Զու-

երկիրը կ'հասոյնէ ներթական և բարդա-
կան օդուսթիւն իւր համարին ևղարդը:
Երբ հնոգհիւք Ռումանիոյ հրէայ ժողո-
ւութիւնը քաղաքացւոյ իրաւունք ստա-
նան Պետիւրի դահաղղիւն զօրութիւնաւ,
որտա հնոգհիւք իրաւագլխակն հին քա-
ղաքին քով նոր և զեղեցիկ քաղաք մը
ըր բարձրանայ, և հրէայ ազգութիւնը
այաժամական հազրենի երկրին, նորէն կը
կրկնաբարանայ և կ'ընծիւղի Իսրայէլի
նստատեղակ երկրին մէջ, նորա հնոր-
իւք ոչ ի Պոլիս միայն և Սկիանիկ, այլ
և Տօլլուճայի ճահիճնիւրուն լրայ Իս-
րայէլեան վայելչաւէն վարժարաններ կը
բարձրանան տղխութեան խաւարը հա-
ածելու և այս նոր սերնդոյ մտաւորա-
կան կալիւրութիւնը բարձրացնելու հա-
մար:

Այդ օրինակին հետևեցաւ սրբազան ճարտարը հայրը՝ երբ անցեալ տարի ամառ Հայկական Մշտմիւն մը հաս-
տատուն, և որուն՝ աղբին ընդհանրու-
թիւնը սնտարիւրը աւօր հայեցեալ, և ե-
տեա նաև ոմանք խառնտունը որ հոկեա-
նի քարոզութեան նաև աղազանիւր
արճարացուցին: Բայց այդ պէտքը միշտ
այ և ամէն օր զդալի կը լինի, ամէն
տար պարզապէսեւ. մէջ, Այսօր սով-
ապը հրդեհ, օր մը սրածութիւն, երկ-
շաբթ, չորաց, չորաց առատութիւնը և հեղ-
ձը՝ մարդիկն ողորմելի վիճակին կը
զգտանան: Կոնստանտնուք և քաղաքա-
մայեցեալ կառավարութիւնը իրենք ի-
նեց ժողովոցոց ապահովութեան մի-
ջինք կը հոգան պաշտի ծանր պարա-
միւր սով. իսկ հայ աղբին համար որ
մշտա մատարն մահմուտական կառավա-
րութեան տակ կը հեծէ, ո՞վ պիտի մտա-
նէ և հոգայ. Հայաստանի սովը ամա օ-

են սորա և նորա վերայ, երբ ժա-
մանակը գալիս է զործելու՝ ամենքն
էլ սուրբ պարտականութիւն են
համարում խոյս տալ: Այսպէս է
մեր քաղաքի հասարակութեան կազ-
մակերպութիւնը: Ինքեանք հասա-
րակաց զործերից խոյս են տալիս և
ամենայն բան պօղիցիական կառա-
վարութեան վերայ թողնելով սկը-
սում են տրամադրւած պօղիցիականների
ամեն մի արդարացի և անարդար
զործակատարութեան վերայ:

Ահա այսպիսի խառնափնդոր
զրուիւման մէջ է քաղաքի անտե-
սական խնդիրը՝ երբ քաղաքացիք
սկսեցին մտածել նոր քաղաքական
վարչութեան ներմուծութեան մա-
սին և որի համար, ինչպէս վերը
յիշեցին, նախապէս պէտք է կատարե-
լին մի ամենաճանր գործ, այն է
ձիշտ որոշել մտից ու ծախուց
աղբիւրները և նոր աղբիւրներ զըտ-
նել նոր վարչութեան համար: Երբ
1880 թ. աշնանի աշնանը նահանգ-
գաղութան ներկայացաւ քաղաքի հա-
սարակութիւնը՝ իւր խնդիրներէն
մէկն էր և վարչութեան խնդիրը:
Նահանգապետը լաւ իմանալով որ
առանց գումարի վարչութիւն չէ
կարող լինել վերադառնալով Երևան
հրամայել էր քաղաքացիներէն մա-
նածողով կազմել յիշեալ եկամուտ-
ները որոշելու և նոր աղբիւրներ
գտնելու համար: Այդ մասնագործը
այժմ կայ 5-6 մարդուց բաղկա-
ցած, բայց նորա վճիռը դեռ չէ
վերջացած և ուրեմն հասարակու-
թիւնը դեռ չէ ծանօթացած նորա
հետ:

Միայն կողմնակի կերպով լսում
է, որ մասնագործը անդամները
եկամայից աղբիւրների ստիպելու
պատճառով մտադիր են առաջար-
կել քաղաքին հին ձեռի վարչու-
թիւն, որ օրինադրելի մէջ յայտնի
է իստիցիական դառնալով: Ես
այս լինելը ճշտութիւնը ոչ կարող եմ
հաստատել և ոչ կարող եմ ժխտել,
բայց որովհետեւ այդ վարչական ձեռ
մեր հասարակութեան մեծ մասի
համար անծանօթ բան է, վստահորոյ
աւելորդ չեմ համարում կարծառօտ
բացատրել նորան:

Այլ վարչական ձեռ իրեւ հին
ձեռ, զործադրում է այն քաղաք-
ներում, ուր չկայ նոր քաղաքական
վարչութիւն: Այն վարչութիւնը
(քաղաքական դեռման) կազմում են
քաղաքացիները և իրաւասունները
ժողովրդի դասակարգից ընտրուած
(վաճառական, մեծաւոր, աշխատանք
և այլ դասակարգից): Իրաւասուն-
ները կարող են ներկայ լինել քա-
ղաքական նիստերում կամ բոլորը
կամ մի որոշ թուից ոչ աւել:
Իսկ քաղաքական զանազան
պաշտօնականներ համար պէտք է ընտ-
րեն պաշտօնականներ և բ), եթէ հար-
ցը վերաբերում է բոլոր հասարա-
կութեանը: Այնուհետեւ իրաւասուն-
ները ազատ են: Բայց որովհետեւ
քաղաքը ունի վարչական շատ գոր-
ծեր (հարկ բաժանել) հարկ ժո-
ղովը ճանապարհների մաքրելու կա-

մարջներ շինելու տուն տալ զօրքին,
լուստարել փողոցները, կաշիքի զը-
նահատել և այլն), միով բանիւ
քաղաքացիներ անտեսութիւնը, այդ
գործերը կառավարելու համար իրա-
ւասունների ժողովը ընտրում է իւ-
րաքանչիւր դասակարգի (сословіе) մի
մի անդամ, որոնք քաղաքացիների նա-
խագահութեամբ կազմում են վարչ
ժողովը և որ կոչվում է *исстиглас-
ная дума* — վեց իրաւասունների ժո-
ղով, և որի վճիռները պարտաւորա-
կան է քաղաքի համար:

Ահա այս է այն վարչական ձեռը,
որ այժմեան մասնագործը, ասում
են, մտադիր է առաջարկել քա-
ղաքին:

Եթէ համեմատեցնէ այժմեան դե-
պուտատական վարչական ձեռը իրա-
ւասունների ժողովի հետ, կանս-
նեք, որ քաղաքացիների և վեց-
իրաւասունների ժողովի պաշտօնը կա-
տարում են երկու դեպուտատները
և պօղիցիական կառավարութիւնը,
իսկ ընդհանուր ժողովը, այսինքն
քաղաքական դեմագոյն պաշտօնը վա-
րում են 60 թաղապետները: Ըն-
թերցողը տեսնում է, որ այդ երկու
վարչութիւնը՝ առանձին յատուկ
թիւմը չեն զանազանում միմեան-
ցից:

Եթէ այժմեան քաղաքական վար-
չական ձեռը զօհացուցիւ լինելու է
հասարակութիւնը չէր ձգտել նոր
վարչութիւն ստանալու: Չկարծեմ
որ հասարակութիւնը անգիտակցա-
բար հետեւէր լուի նորաձեռութեանը:
Ընդհակառակը հասարակութիւնը
այժմեան վարչական ձեռի մէջ տես-
նում է շատ անխնայ բաներ, որոնք
կանհետանալին, դոնէ մեծ մասամբ,
եթէ ունենար նոր քաղաքական
վարչութիւն:

Եթէ հարցնեք, թէ ինչի
մասնագործը զիտաւորութիւն ունի
առաջարկել վեցիրաւասուն կամ
կրճատ վարչութիւն, — սորա պատա-
խանը պէտք է որոնել նորա մէջ,
որ նոր քաղաքական վարչութիւն
եթէ լինի, նորա տարեկան ծախքը
կլինի գոնէ 8000-12000 ռուբլի,
որովհետեւ գումարի համար քաղաքը
իր առ այժմ չունի եկամտի աղ-
բիւրներ: Մասնագործը կարծում է,
որ վեցիրաւասունների ժողովը անգամ
ներ կընտրուին ապահով զրուիւման
մարդիկ և կհաւայեն ձրի:

Իմ կարծիքով այդ սխալ հա-
յեացը է: Այսքան տարիների փորձը
ապացոյց է, որ ապահով զրուիւման
մարդիկ միշտ խոյս են տուած քա-
ղաքացիներ անտեսական պաշտօններից,
մասնաւոր ձրի ծառայութիւն-
ներից: Նոքա զբաղուած են իւրեանց
առեւտրական և վաճառականական
գործերով և ոչ մի ժամանակ չեն հա-
մաձայնիլ զոհել իւրեանց անձնա-
կան շահերը հասարակական շահերին:
Եթէ հասարակութիւնը ընտրի նո-
քա գուցէ պարտաւորուած չկարո-
ղանալ բոլորովին խոյս տալ պաշտ-
նից, բայց ակամայ պաշտօնավարու-
թիւն հետեւեցը կ'լինի անհողու-
թիւն, ծուլութիւն, յաճախ բա-

ցակայութիւն, լուի ձեռի համար ծա-
ռայութիւն և այլն:

Տ. Ա.

ԻՍՂԱՐԱԿԱՆ

ՌԻԻՐԻՒՄ

Փետրվարի 18-ին Պոլսից գրում
են «Polit. Correspondent» լրագրիկը, որ
սուլթանը աւստրիական դեսպան
բարոն Կալեյէյի հետ խօսելով հաւա-
տացրել է նորան, որ ինքը սուլթա-
նը պատրաստ է անելու ինչ որ ի-
րանից է կախուած յունական գոր-
ծը վերջացնելու համար, բայց իր-
եւ ամբարտաւ յաւում է, որ չի
կարող անել այն ամենը, ինչ որ
կ'ցանկար իրեւ սուլթան: Նոյնպէս
պ. Վոլքեր ունեցել է երկարատեւ
խօսակցութիւն սուլթանի հետ: Գ. Վ.
չէր յայտնել է, որ անգլիական
կառավարութիւնը խիստ ջանկա-
նում է յունական խնդրի քաղց-
րութեամբ վերջնապէս և թէ մի և
նոյնը յայտնում են միւս բոլոր
պետութիւնները: Մի և նոյն ժա-
մանակ անտարիկ է նա, որ պատե-
րազմը կունենայ խիստ փոքրագու-
հետեւանքներ: Վեսպանները վճռել
են, որ բանակցութիւնները անպայ-
ման գաղտնի պահեն, և բանակցու-
թեան մէջ առաջնորդ ընտրել են
զբաղ չափերը: Հիմայ ամեն մի
քայլովը երևում է, որ Անգլիան և
Ֆրանսիան կորցրել են արեւելքում
ունեցած իւրեանց նախկին ներգոր-
ծութիւնը: Մասնաւոր առաջ վեր-
ջին յաղթութիւնը թէքիցիների
վերայ, մեծ ներգործութիւն է ու-
նեցել այնտեղ: Ամեն կողմից մեղա-
դրում են Անգլիային, որ նորա քա-
ղաքացիները վերջը յետ և մեծ
ուսականից և արեւելեան պետա-
կան իմաստութիւնը չէ հասկանում,
թէ ինչպէս կարող էր լուի ձեռնա-
պատճառներից, հիմնուած միջոց-
դային իրաւունքների վերայ, թէ-
քիցիներին զենք տալը մերժել որի
օգնութեամբ նոքա աւել լաւ կա-
րող էին պատերազմել առաջ գէմ:
Թէքիցիները դարձրել էին Անգլիայի
ուշադրութիւնը, ինչպէս որ արեւ էր
մի անգամ Շիր-Ալին, այն հանգա-
մանքի վերայ, որ Ռուսաստանը ա-
ռաջ է դիմում դէպի միջին Ասիա,
բայց և այնպէս նոքա ոչինչ օգնու-
թիւն չառաջան Անգլիայից: Արեւել-
եան վառվառն երեւակայութիւնը
արդէն պատկերացնում է այն վայր-
կեանը, ուր Ռուսաստանը Մերքի և
չերտի պատերի տակ կ'հրատարակէ
իրան Ասիայի տէր և յետոյ ազգա-
ների հետ դաշինք կապելով կ'ստի-
պէ նոյն մանկու չնդկատան: Այս
ամեն ի հարկ է մեծացած է,
բայց դարձնում է բացարձակ թէ
ինչու Անգլիայի ներգործութիւնը
արեւելքում թուլացել է և ինչու
իւր տեղը տուել է գերմանիայի
ներգործութեան: Հենց այդ պատ-
ճառով է, որ դրա՞նք չափերից դա-
լը ամեն կողմից մեծ ուրախու-
թեամբ ընդունուեցաւ: Գուցէ նորա
միջամտութիւնից աւելի մեծ բան է
պատահում, քան թէ իրաւունք ունի
և երեւ իւր անհատաւորութիւնը

դէպի Անգլիան չափեցը անցնում է:
Իրեւ չըջաննկրում պնդում են,
որ անգլիական նաւատորմը արդէն
հրաման է ստացել պաշտպանելու
յունական եղիւքն թիւրքերի դէմ:
Այսպիսի սուտ լուրերը զրգուում են
մահմետական տարրը, և այդ պատ-
ճառով Գոշէնի գրութիւնը այս-
տեղ աւելի դժուարացել է: Իրապէս
կարելի է հաստատու ասել, որ պե-
տութիւնների մէջ կատարեալ հա-
մաձայնութիւն կայ, կարելիցն չափ
պահպանել խաղաղութիւնը: Բայց
երբեք միջամտելու մասին ոչինչ չը
կայ, եթէ պատերազմ բացուի:

27-ին փետրվարի Պոլսումը մեծ խո-
հաւոր էր յունական խնդրի մասին: Այդ
խորհուրդին մասնակից էին մի քանիսը
առաջնայ պաշտօնականներից և ղեկաւորա-
կան բարձր հրամանատարներից: Ինչպէս
լուում է Բ. Գուզը 21 փետրվարից դե-
պուտատների ծանուցարարին պատասխանելով,
մասնագործը էր անում այն զիջումները,
որ նա պատրաստ է անելու բացի այն
զիջումներից, որ նա անցելու տարի ար-
դէն իւր 3-ին հոկտեմբերի ծանուցարարի
մէջ յայտնել է: Վեսպանների հետ բա-
նակցութեանց համար նշանակուած է
պետական խորհուրդի նախագահ Ալի
Նիզամ-փաշան:

«Հաւաստի գործակալութեան» հեւա-
դրում են Պոլսից, որ Գուզը խնդրել է
գերմանական կառավարութիւնից ու-
ղարկելու ծառայողներ ես—միլը՝ մաք-
սային ծառայութեան համար, լուի միւ-
սը՝ ընդհանուր վարչութեան համար:

Պոլսից հաղորդում են, որ փետրվարի
13-ին դեսպանները յիտու են ունեցել
Թիւրք-Յունական խնդրի բանակցու-
թեանց մասին խորհուրդի ժամանակ ա-
մենք համոզուեցան, որ դեսպանների
առանձին գործունէութիւնը խիստ ան-
յարմար է, և վճռեցին, որ անհրաժեշտ
հարկաւոր է աւելի հաւաքական գոր-
ծունէութեան ձեռք: Առանձին ծանուցա-
րել ներկայացնել այլ ևս չի լինիլ
Նոր, հաւաքական ծանուցարարի ընդհա-
նուր միտքը արդէն վճռուած է: Բայց
թէ երբ կ'ներկայացնուի այդ ծանուցա-
րարը Բ. Գրան—այդ յայտնի չէ:

ՄԵՂՈՒ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԱԿԱՆ ԳՈՐ-
ԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՅ)

Ս. ՊԵՏԵՐՔՈՒՐԳ, 23-ին
փետրվարի: Պետերբուրգիւնա-
հանգական ժողովի վերջին
նիստում ընդունվեցաւ Շա-
կեւի պատրաստած ամե-
նահարկային խնդրի նախագի-
ծը վարչական աքտըն ոչնի-
չացնելու մասին: Խնդիրը Նո-
րին Կայսերական Մեծութեան
թագաւոր Կայսեր ներկա-
յացնելու համար պատգամա-
ւոր ընտրվեցան նահանգական
առաջնորդ Բորքինսկին և Շա-
կեւի:

ՊԵՏԵՐՔՈՒՐԳԻ ԲԻՐԺԱ.
23-ին փետրվարի.

Արք. բանկ. 1-ին	95 75
— — — 2-րդ	93 25
— — — 3-րդ	93 50
— — — 4-րդ	93 12
Վիճակահ. 1-ին	225 25
— — — 2-րդ	222 50

Արեւ. փոխառ. 1-ին	90 50
— — — 2-րդ	92 50
— — — 3-րդ	92 50
Լոնդոն	23 09
Բերլին	127 —
Համբուրգ	214 62
Փարիզ	265 50
Ռսկի	7 — 80 կ.
Բիրժայի վիճակը խողալ է:	

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՂԱՆԱՅԻՑ գրում է մի պ. Կախիկե-
ցին. Գեղարքերի 25-ին Նուկիան ա-
նուանած գիւղում վախճանվում է մի
խեղճ հայ մարդ Վաղար Օսկանով աղ-
անուամբ, որին նոյն ամսի 27-ին թա-
ղում են առանց քանանայի, առանց որ
և է օրինակատարութեան: Այսպիսի ա-
ղետալ բանը տեսնելուց յետոյ չի կա-
րել համբերել և հրապարակ չ'անել այն
քանանային, որի պատճառաւ հետա-
նում է այս անկողմից իրենց:

Այս ամբողջ մէկ տարի կ'լինի ինչ որ
Նուկիան գիւղի բնակիչները չեն կա-
մենում իւրեանց քանանային, սեյ Սար-
գիս Տէր-Անտոնեանցին և քանիցս ան-
գամ խնդր են տուել տեղւոյ գործակա-
լին, որ ուղարկէ ուր հարկն է, բայց
գործակալը խնդրում է ժողովրդեան, որ
հաշուեն իւրեանց քանանայի հետ ձո-
ղովորդը չէ հաշուում և ուղարկում
են խնդր կ'օժտորարկային, ուղարկում
են սինօղին երկրորդ, երրորդ, տասնե-
րորդ և այլ անգամ, բայց ի դուր, վեր-
ջապէս տեսնելով որ դուր է իւրեանց
աշխատութիւնը խօսք են տալիս իրար
որ կամ աղբն ու հաւաքը փոխեն և կամ
միան տեսնելով քանանային և առան ինչ-
պէս վերի տողից կ'անենք վաճառ-
վում է Վաղար Օսկանովը ու թաղում
են առանց քանանայի: Այս գրութեան
վերայ հրապարակ եղբ. Նուկիան
ուղեւորութեան:

Ռուսաց «Южный Край» լրագրից պատ-
մում է հետեւեալ իրողութիւնը, որ գնա-
ղում է իւրեանց բարոյ-
տութիւնը. «Երբեք իրաւաւորութիւն Գ.
ընդդիմանալով իւր կնոջ հետ միասին
իւր աղջկայ սիրտն զէպել մի պարսի,
որ խնդրել էր ծնողներից իւրեանց ա-
մուսնութեան համաձայնութիւն՝ մեր-
ժում են նրան իւրեանց աղջկայ ձեռքը:
Աղջիկը պարտաւոր էր կամայ թէ ակա-
մայ համաձայնի իւր գառն ճակատադրին,
բայց մայրը կամենալով նրան մի ուրիշ
իւր անձնական օգուտների համար տակի
չառնալու ամուսնու տալ — ինքնապէս իւր
աղջկանը ինչպէս բարոյական նոյնպէս
և մարմնական չարաբանքի: Ոգորմիկ
աղջիկը չկարողանալով տանի աղջկան
տանջանքները և պատիժները՝ մտքումը
զրկել փախչել ծնողներից զէպել Բոգո-
տովիով իւր հորեղբոր մօտ՝ խնդրելով
նրանից, որ նա միջնորդութիւն անէ
իւր սիրելի բնաւորի հետ ամուսնութեան
ընդմէջ ընդունել: Հորեղբորը ինչպէս
բարի մարդ ամուսնութեան յաւակցութիւն
է յայտնում և ի գործ է դնում ամեն
ջանքը նոյն ամուսնացնելու: Արդէն
բոլոր բանը տարած էր և պատկի օրն
էլ նշանակած: Իսկ ծնողները տեսնելով,
որ իւրեանց նպատակը տեղի չ'ունեցաւ,
իւրեանց գործակալների հետ միասին
գնում են աղջկանին տունը: Հայրը
լուծում է աղջկան և յանձնում է իւր
հետ տալով մարդկանցը, որոնք յա-
ղարար քաղ են տալիս բալիկ՝ ճաշե-
լով, որ նա այնպէս է լաց լինում և ա-
ղաղակում, որ համարեն մարդոյ սիրտ
է պատառուած: Գուց քաղելով իւրեանց
դուր զէպել դաւիթ՝ և ուղարկում իւր
չարմանկով, որ նա մերկ է և դուրսն էլ
16 տարիան տառնամանիք է չարա-
բողները գնում են նրան ահաւանդի վե-
րայ և ոչինչ բան վրան չ'զգած՝ տանում
են ամբողջ քաղաքի միջով ողորմելի
աղջկան, որ աղիւղորով կերպով զոչում
է և լաց լինում և այս կերպով տանում
են նրան հայրական տունը, իւրեանց
ընտրած ամուսնացուի մօտ»:

Վարչալի նահանգից հաղորդում են
Մոսկվայի լրագրիկներին, որ բարոյ
իրկի կառուածում դառնական ապա-
նութիւն է գործուել: Անցյալ տանին
կառուածելով անտառապետին՝ մերկացրել
են նրան և ծախել կապիւրց յետոյ
պարանոցը բեռնել են ծառի վերայ:
Երբ որ չարադրմանը թողնում են և
քաղում՝ անտառապետի շուրջ սկսում
է անդնդաւոր և սպառնալի կերպով հա-
ջել և իւր ծախելով բերել է սպիտ նո-
րա կիւր, որ և ապաւում է նրան այն
ժամանակ, երբ ողորմելին մուտնում էր
ստիպել չարապետաց մէջ:

Խաղաղի Պ. ՍԻՄԵՆՆԱՅԻՑ.
Հրատարակել է ԵՆՅԻԱՃԵԱՆՑ:

